

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XIX. De crimine falsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

delicto inventum occidere; modo & ipsam filiam simul vel in continenti occidat, eaque in ipsius potestate sit, non sui iuris, l. Patri 20, cum 3, ll. seqq. D. jam d. tit. At de iure Canonico hac nullatenus permittuntur marito & patri, per text. in can. Inter hæc admoere in vers. nam si verum, & can. Si quod verius 33, qu. 2, latius Covarr. cap. 7, §. 7, num. 15, de matrim. p. 2.

§ 1. Verò qui eam ducere prohibetur, utpote aliam uxoratus, aut sacro Ordine insignitus, nihilominus ad dotandum eam tenetur. Nam licet hic à matrimonio contrahendo liberatus sit, non tamen à dote danda vel constituenda; cum utrumque sit in obligatione, arg. l. Celsus 28, §. 1, D. De recept. arb. Panormit. & Henr. Boich ad cap. 1, & cap. 2. Ext. De adult. ubi latius vide.

DE CRIMINE FALSI.

TITULUS XIX.

§. I. Quid sit falsum.

Falsum nihil aliud est, auctore Justiniano, Novel. 73. De instrum. caut. in princ. quam veri imitatio. In crimen verò & coercitionem falsum incidit, si dolo malo admittatur, l. Nec exemplum 20, C. Ad L. Corn. de falsi. Vnde qui falsum dicit, quod putat verum, falsi crimine non obstringitur; cum non tam fallat, quam fallatur ipse, can. Homines cum can. seq. xxii, qu. 2.

§. 2. Quibus modis falsum incurrat.

Variis modis crimen falsi incurritur, sicut multis exemplis comprobant Juris utriusque tituli, in Decret. De crim. falsi, in D. & Cod. Ad L. Corn. de falsi. quæ facilioris doctrinæ causâ ad hæc quatuor capita revocari possunt: Aut enim falsum admittitur dicto, aut seripso, aut facto, aut usu. Dicto, ut in teste, qui falsum dicit, aut verum suppressit, cap. 1, Ext. hoc tit. l. 1, D. Ad l. Corn. de falsi. Vterque reus est, inquit reus, & qui veritatem occultat, & qui mendacium dicit: quia & ille prodesse non vult, & iste nocere desiderat, d. cap. 1, & can. Quisquis 21, quæst. 3. Seripso, si quis testamentum, vel aliud instrumentum falsum scribat, signet, recitet, celet, subiciat, §. item lex Cornelia de falsis Instit. De publ. iud. l. 1, §. qui in rationib. l. 2, & l. Quid sit falsum 23, D. d. tit. Item si in testamento quid sibi adscribat, l. Si quis legatum 6, D. eod. Fa. Cto, si quis falsam monetam perecutiat, l. Qui falsum 19, D. eod. & tit. C. De falsa mensura; si in aurum quid vitii addat; si argenteos nummos adulterinos conflet, l. Cornelia 9, D. d. tit. si pondera aut mensuras publicè probatas corrumpat, l. penult. D. eod. si signum adulterinum faciat, sculpat, exprimat, d. loco Instit. si duobus eandem rem in solidum vendat, l. Qui duob. 21, D. eod. si iudicem corrumpat, l. 1, in princ. & d. l. Qui duob. Vsu

denique, si quis falsis literis utatur, cap. Ad falsariorum 7, Ext. hoc tit. si falsas leges alleget, l. fin. D. d. tit. si falsum nomen aut cognomen sibi usurpet, l. Falsi 13, l. nos 27, in fine D. eod. aliisque exemplis hæc illustrari possent, nisi prolixitas molesta esset.

§. 3. Pœna falsi ex iure civili.

Pœna falsi in servos ultimum supplicium est, in liberos deportatio & omnium bonorum publicatio, d. loco Instit. & l. 1, in fine D. Ad L. Corn. de falsi. Auth. Bona damnatorum C. De bonis proscript. & ibid. Interdum tamen pro criminis qualitate remissius, ut in d. l. Quod duob. in fine, interdum severius vindicatur, ut in crimine falsa moneta, adde d. ad d. l. 1, in fine.

§. 4. Pœna falsi ex iure Canonico circa literas Apostolicas.

Adde ex præscripto juris Canonici: si quis falsum circa Apostolicas literas admiserit, excommunicatione notatur, & Clericus officis & beneficiis Ecclesiasticis exiit; rum etiam degradatur, si per se hoc crimen exercuerit. Ita enim ab Innocentio III. disertè constitutum est, cujus verba, plenioris cognitionis causâ, hic libet subijcere: Ad falsariorum confundendam malitiam, & infra: De communi fratrum nostrorum consilio duximus statuendum, ut, qui literis nostris uti voluerint, eas primò diligenter examinent: quoniam si falsis literis se usos dixerint ignoranter, eorum serâ pœnitentiâ evitate, æquibunt pœnas inferius annotatas. Nos enim omnes falsarios literarum nostrarum, qui per se vel alios vitium falsitatis exercent, cum fautoribus & de-

& defensoribus suis, anathematis vinculo decernimus innodatos: statuentes, ut Clerici, qui falsarii fuerint deprehensi, omnibus officiis & beneficiis Ecclesiasticis perpetuo sint privati; ita quod qui per se falsitatis vitium exercuerint, postquam per Ecclesiasticum iudicem fuerint degradati, se culari potestati tradantur, secundum constitutiones legitimas puniendi: per quam & laici, qui fuerint de falsitate convicti, legitime puniantur. Qui vero sub nomine nostro literis falsis utuntur, si Clerici fuerint, officiis & beneficiis Ecclesiasticis spoliuntur; si laici, tandem maneat excommunicationi subiecti, donec satisfaciant competenter: ita tamen, ut in istis & in illis malitia gravius quam negligentia puniatur. Quod & de his, qui falsas literas impetrant,

statuimus observandum, *text. est in d. cap. Ad falsariorum 7, Ext. h. tit. junge cap. penult. Ext. eod. ubi in literis simplicis iustitie aliud statuitur. Sed Bulla cœna Domini §. 6, etiam ad literas iustitie & ad alios casus hanc constitutionem Innocentii III, extendit, ut videtur est apud Navar in Manuali cap. 27, n. 62.*

§. 5. De pœna Clericorum, qui falsum extra literas Apostolicas admiserunt.

Extra literas Apostolicas Clerici, si falsum admiserint, ab Ecclesiastico iudice deponuntur, per *text. in cap. Cum non ab homine 10, Ext. De indic. & pro gravitate criminis quandoque in monasterium coguntur, can. Si Episcopus dist. 50, inuncto c. Tua 6, Ext. De pœnis.*

DE FURTO, RAPINA, INJURIA ET DAMNO DATO.

TITULUS XX.

§. 1. De furto, rapina, & utriusque pœna.

Furtum est concretio rei fraudulosa, lucri faciendi gratiâ, vel ipsius rei, vel etiam usus ejus, possessionisve, *text. est in l. 1, D. De furt. in §. furtum Instit. De oblig. qua ex delicto nasc. Quæ concretio si per vim fiat, adsciscit sibi nomen rapinæ, Instit. De vi bon. rapt. in princ. Illius pœna dupli est, si furtum sit non manifestum: si manifestum, quadrupli, §. pœna Instit. d. tit. quemadmodum & rapinæ; nisi quod in pœna rapinæ & res ipsa in sit, d. tit. Instit. circa princ. Amplius ex decreto Marci, aliorumque Imperatorum, si quis vi rapuerit vel invaserit rem alicnam, post restitutionem ipsius rei, tenetur etiam ad æstimationem ejus: si vero rem propriam, cadit rei suæ dominio, vel si debita sit, jure suo privatur, l. ext. tit. 13, D. De eo quod met. causâ, l. Si quis in tantam Cod. Unde vi, §. ita tamen Instit. De vi bonor. rapt. Sed & criminaliter ad vindictam publicam utrumque delictum exercetur: verum hac specie extraordinaria pœna ex arbitrio iudicis statuitur, l. fin. D. De furt. c. l. fin. D. De privatis delict. si reus laicus sit; si Clericus, deponitur per Ecclesiasticum iudicem, cap. Cum non ab homine 10, Ext. de iud. Imo & lege Juliâ de vi rapina coercetur, tit. D. c. Cod. Ad L. Iul. de vi publi. c. vi privata. Hodie ex Cavoli V, constituit pœna ferè ordinaria est, ut videtur est in ordinationib. pœnalib. tit. 157, cum seqq.*

§. 2. De iniuria.

Injuria ex eo dicta est, quod non jure fiat: omne enim quod non jure fit, injuriâ fieri dicitur; hoc generaliter. Specialiter autem injuria dicitur contumelia, *text. est in l. 1, D. De iniur. ut hîc, Et hæc quandoque re, quandoque verbis, quandoque literis, interdum gestu inferitur. Re, si manus alicui inferantur. Verbis, si convicium fiat, d. l. 2, §. iniuriam D. d. tit. Literis, si libellum famosum quis scripserit vel scribi curaverit, vel repertum non supprefferit, l. unic. C. De famos. libell. l. Lex Corn. §. si quis D. De iniur. Gestu, si quis ad invidiam alicujus veste lugubri utatur, aut squallidâ; vel si barbam demittat, l. Item apud Labeonem 15, §. generaliter D. d. tit. Et generaliter, quod ad alicujus infamiam fit, injuriâ fieri dicitur, d. i. generaliter. Quâ significatione hoc loco accipitur.*

§. 3. Propter injuriam & civiliter & criminaliter agi. & de pœnis.

Ob illatam injuriam civiliter agitur vel criminaliter: ut & in cæteris delictis, de quo in §. cæterum inf. de pœnis. Civiliter, ad æstimationem injuriæ; ut scilicet iudex tantum reum condemnet, quanti injuriam passus æstimaverit, vel minoris, prout iudici visum fuerit, §. in summa,

Y u u u z

inuncto